

Strieborná zberateľská eurominca k 200. výročiu vymenovania Alexandra Rudnaya za ostrihomského arcibiskupa

Strieborná zberateľská eurominca
realizovaná podľa návrhu
Mgr. art. Petra Valacha

Alexander Rudnay (4. 10. 1760 – 13. 9. 1831) bol vysvätený za kňaza v Trnave v októbri 1783. Krátko pôsobil ako kaplán v Častej, od roku 1789 bol farárom v Krušovciach a postupne vykonával rôzne významné funkcie v cirkevnej správe. Dobové pomery boli priaznivé pre jeho postup v cirkevnej hierarchii. V roku 1815 ho vysvätili za sedmohradského biskupa a v roku 1819 ho vymenovali za ostrihomského arcibiskupa a uhorského prímasa. V roku 1826 ho pápež Lev XII. vymenoval za kardinála (*In pectore*) a v roku 1828 bolo menovanie zverejnené. V roku 1822 začal ako arcibiskup budovať ostrihomskú baziliku. S jeho podporou zrealizoval Juraj Palkovič slovenský preklad Biblie. Bol podporovateľom bernolákovcov a slovenského národného hnutia. Jeho zásluhou prichádzali na významné cirkevné posty v Hornom Uhorsku hodnostári slovenského pôvodu. Cirkevné obrady a náboženská výchova v školách prebiehali v materinskej reči.

Na výtvarný návrh striebornej zberateľskej euromince v nominálnej hodnote 10 eur k 200. výročiu vymenovania Alexandra Rudnaya za ostrihomského arcibiskupa vyhlásila Národná banka Slovenska v júni 2018 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej bolo predložených šesť výtvarných prác od šiestich autorov. Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí ich hodnotila v októbri 2018. Odborným poradcom v procese hodnotenia bola

zástupkyňa Historického ústavu SAV Mgr. Diana Duchoňová, PhD.

Odborná komisia odporučila na udelenie prvej ceny a na realizáciu výtvarný návrh Mgr. art. Petra Valacha, ktorý, podľa jej názoru, najlepšie vystihuje zadanú tému. Averz pôsobí veľmi výrazne celkovou kompozičnou umiernenosťou a na reverze komisia ocenila autorovo stvárnenie osobnosti cirkevného dejateľa v zrelom veku.

Druhú cenu získal Mgr. art. Martin Sabol. Autor riešil averz ako voľnú skladačku motívov dokresľujúcich životné aktivity cirkevného hodnostára. Reverz využíva v celom rozsahu rozmer mincového poľa na pretlmočenie portréту Alexandra Rudnaya, ktorý sa v štylizácii opiera o historickú predlohu zachovanej olejomalby.

Tretia cena nebola v súťaži udelená.

Strieborná zberateľská eurominca v nominálnej hodnote 10 eur má priemer 34 mm a hmotnosť 18 g. Bola vyrazená zo striebra s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica. Na hrane je uvedený nápis do hĺbky „ALEXANDER RUDNAY – UHORSKÝ PRÍMAS 1819“. Zo schváleného limitovaného počtu 11 000 kusov euromincí bolo vyrazených 3 000 kusov v bežnom vyhotovení a 6 600 kusov vo vyhotovení proof. Slávnostné začatie emisie sa uskutočnilo 5. novembra 2019 v priestoroch Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulty UK v Bratislave.

Hana Janíková

2. cena
Mgr. art. Martin Sabol
Foto: Kristína Poláčková Cínková